

tuguès, com correspon a gran part de la documentació: de fet el moro d'Almeria Abenarabí († 1348) en parla com a cosa de l'Andalusia musulmana. Encara que el resultat de *c* en mossàrab havia de ser *ç*, i *z* és el del castellà i portuguès (igual, però tendint a zero en català), essent la *ç* un fonema estrany a l'àrab, *äç*-degué ser arabitzat com *äzz*-, per equivalència aproximada, comprensibile sempre en els manlleus; amb intrusió de l'article àrab; i ajudant-hi la influència de la forma cast.-portuguesa. També la *i* de Cerventí i de *Flamenca* s'explicaria millor admetent que fos una forma manlevada del mossàrab.

Per a l'aplicació a la zebra sudafricana, a part del treball de Silveira, hi ha petites monografies de MCOhen, *Rom.* LXXVI, 145-182; Loewe, *ZVglSprfg.* LX, 145-84; LXI, 37-136, i Friederici, *ZFSL* LVIII, 135ss. En castellà consta ja el 1611, en portuguès, mj. S. XVI, MPinto (PMachado). En català, l'usaren en la forma errònia *cebra* Bulbena i MSOLiver (1906), i Mn. Ll. Riber aplicant-lo abusivament a una adaptació de les Geòrgiques. Bé, per primera vegada, Carnet: «la zebra és un cavallet / i gairebé una joguina, / ratllada, amb esguard gentil, / --- / quin esclat de sol ardent, / en les selves africanes, / --- / trobo que és sort encisera, / fins si la fosca ja creix, / fins si la mort ens espera» (1964, *Bestiari*, O. C., 757).

DERIV.: *Azebruno* adj. de cert color fosc de cavalcadures, en la *Manescalía* de Díez, fi S. XV, *cebruno* en un inv. arag. de 1379, BRAE II, 711 (II, 16v^o, *AlcM* amb etimologia errònia). *Zebret*.

ZEBÚ, del fr. *zébu*, que consta per Buffon des de 1752, però ell i nosaltres ignorem l'origen del nom.

ZÈFIR, pres del ll. *zephyrus*, i aquest, del gr. *ζέφυρος* id. □ 1.ª doc.: 1840 Lab.

«--- / La Nàyade se banya / en la fontana de lletosa escuma / --- / y, en cada flor, los zèfirs amorosos / de púdica Napea / ---», *Atl.* VII, 17.17.1

La primera aparició en una llengua romànica és a la divina *Comèdia*: «In quella parte ove surge ad aprire / zefiro dolce la novella fronde, / di che si vede EUROPA rivestire / ---», *Paradiso* XII, 46-48.

Avui ens plau de citar aquesta bella tercina amb què Dante augura, i sembla preveure ja, la naixença i l'envol de la grandiosa nau de l'Estat europeu, que avui palpem ja; i que ha de deslliurar el gran poble d'Europa de les amenaces guerrereres i totalitàries del Moscova i del Potòmac. Tornarà a ser l'Estat més poderós del món, per poc que les grans nacions europees s'esforcin per dominar els egoistes interessos econòmics i bancaris (que ocultament maniobren per travar-la, des de Wall-Street i la Plaça Roja). I s'ajudin amb la ferma argamassa de les nacions petites o modestes, com la nostra, rebutjant la farsa dels col·legis electorals únics, imposats per un caduc i localista imperialisme.

DERIV.: *Zefirar*, per a aquest i per a *zèfir*, com a termes tèxtils, BDC IV, 164. *Zefiri* o *Zeferi* és la forma catalana d'aquest nom de fonts (derivat de *Zephyrus*) i no pas *Ceferi* o *Ceferino*.

¹ De nou en el cant x, 16b, però aquí rimant amb *morir*.

ZEL, pres del ll. *zēlus* 'ardor', 'zel', 'emulació', i aquest, del gr. *ζήλος* id., derivat de *ζειν* 'bullir', 'ser fervent'. □ 1.ª doc.: 1310, Arnau de Vilanova.

Deia al nostre rei Frederic de Sicília, en la seva «Informació Espiritual»: «--- vós sòts tengut --- per amor e per zel de Christ, de promoure la veritat del cristianisme, ço és, la veritat evangèlica»; i com que «devets --- fer equal justícia a rics e a pobres ---, e a enfortament vostre ---, vos tramès Déus un tractat qui ---, en la segona part, vos enforme sobr' açò: devets ordenar, per zel de justícia, que almenys aquella segona part ligiats, o us façats legir, dues vegades lo mes» (*NCl.* I, 224.16, 11); explicant que «zel no és altre sinó ardiment e constància d'amor complida o fina, ço és, que no és tèbea, ni tan solament calda, mas bullent». «Ab gran zel» figura en els *Rims* de Lluïl (I, 253), com a variant ms., no sé si de prou valor.

«--- Nós respuonguem breument que --- com a legat e missatge del Sant Pare, tramès per los affers que ell havia dits, que-ns desplaïa e no sens rahó; bé, però, entenim que'l Sant Pare e'l dit cardenal havien bon enteniment, e bon zel a concòrdia e a pau, e verament Nós no-yc érem ne cercàvem sinó pau», *Cròn.* de Pere el Cerimoniós (III, Pag. 136.26, p. 194). «--- L'om mal no pot estar sens adversaris, car --- li és Déu contrari --- e axí los àngels, e tota creatura, per zel de la divina honor, segons *Sapientiae V^o*», Eiximenis, *Terç* (*NCl.* II, 22.17). «--- Seguint l'opinió d'Epicuri, havies per clar l'ànima morir qualche jorn ---; e si no fos --- per tal com esperava raonablement que't lunyaries d'aqueixa vana opinió, jo per zel de justícia te n'haguera castigat», BMetteg (*Somni* II, *NCl.*, 79.24).

«--- Açò manifestament e clara aparegué ésser fet per tip o zel de zizaniar, divisir, atenuar e sottraure lo Concell e regiments de la ciutat», *Manual de Consells de Val.*, a. 1401 (*Misc. Fabra*, 174). «E açò havets fet més per storquir, contra justícia, de ses pecúnies, que per negun altre bon zel de justícia» a. 1415, *InvLC*. «Gràcies --- lus ret, per ço que, com movent-se de bon zel, són axí curiosos de la mia fama», *Decam.*, conclusió 627.4f., traduint *buon zelo* (ed. 1961, 680.12) que irònicament havia escrit el Boccaccio.

Ha restat sempre en ús en aquest sentit correcte; en què el van recollir els diccs. des del *DTò.* 1670. «--- Lo púlpit --- hi ha una figura de bulto, del fundador Sant Elías, profeta, empunyant la espasa de son zel fervorós», B. de Maldà (*Excurs.*, p. 54). «Ara mon zel de duna ja no demana l'òbol / a la vida que passa: mesura i comble ets tu...», Agustí Bartra (*El Paradís*, v. 25, *L'Evangelí del Vent*, p. 146).

Cal suprimir en *AlcM* l'acc. § 2, 'gelosia', que en català no ha existit mai: car falseja el sentit de les dues cites que hi dóna, totes dues en el sentit corrent de 'zel', 'ardor fervent', per més que hi vagi usat en plural: el Senyor de les Viles-Ermes, combatent per gua-